

Beth ddwedoch chi wrthym ni

Rhwng mis Chwefror a mis Mehefin 2024, gofynnnon ni i chi rannu eich barn am ein Strategaeth newydd - 'Strategaeth Iechyd Meddwl a Llesiant Meddyliol Pob Oed 2024 – 2034.'

Trwy weithdai, sgysiau, cyfweiliadau, gweithgareddau crefft a'ch myfyrdodau preifat chi'ch hun, fe ddwedoch chi wrthym ni beth sydd fwyaf pwysig i chi, ble mae'r Strategaeth newydd yn edrych yn dda, a sut fyddai'n bosibl ei gwneud yn well eto.

- ➔ Cymerodd 405 ohonoch chi ran, o bob rhan o Gymru a gydag amrywiaeth aruthrol o ddiddordebau, anghenion a phrofiadau bywyd.
- ➔ Fe rannoch chi 1,235 mewnwleidiad unigryw, ac rydyn ni wedi gwranddo ar bob un ohonyn nhw ac wedi meddwl yn ofalus amdany'n nhw.
- ➔ Rydyn ni wedi trefnu'r rhain yn 13 o gategoriâu allweddol – 13 o bethau y mae' rhaid i'n Strategaeth newydd eu gwneud!

Dyma beth ddwedoch chi wrthym ni ...

1. Mynediad at gymorth a gwasanaethau iechyd meddwl

Rhaid i'r Strategaeth sicrhau ei bod yn dod yn gyflymach ac yn haws cael mynediad at gymorth a gwasanaethau iechyd meddwl yng Nghymru, a bod y cymorth hwn yn hyblyg ac yn ymatebol i anghenion penodol pob unigolyn.

Mae hyn yn cynnwys:

- ➔ **Argaeledd gwasanaethau:** a'i gwneud yn gyflymach ac yn haws cael y cymorth sydd ei angen arnoch.
- ➔ **Hyblygrwydd gwasanaethau:** cwrdd yn uniongyrchol ag anghenion pobl ifanc.
- ➔ **Dulliau aml-sector, aml-asiantaeth:** gydamwyo o gymorth yn y gymuned.
- ➔ **Rhannu gwybodaeth:** ei gwneud yn haws gwybod sut i gael cymorth ac o ble.

“Mae angen i staff sy'n gweithio mewn gwasanaethau iechyd meddwl yng Nghymru i fod wedi'u hyfforddi'n well i adnabod elfen ryng-adrannol iechyd meddwl.”

“Rhaid rhoi'r cyllid iawn er mwyn gallu gweithredu'r Strategaeth.”

“[Mae arnom angen] mwy o 'gymorth sy'n benodol i bobl ifanc yn eu harddegau' – maen nhw'n gallu mynd ar goll rhwng gwasanaethau plant ac oedolion.”

Roedd 14% o'r holl sylwadau yn ymwneud â hyn

2. Gweithlu medrus, wedi'i hyfforddi

Rhaid i'r Strategaeth sicrhau bod pob un sy' gallu darparu cymorth gydag iechyd meddwl a llesiant meddyliol, a hynny yn y system iechyd a thu hwnt, yn hollol fedrus ac wedi'u hyfforddi'n llawn i wneud hynny – a hynny'n weithwyr proffesiynol ac yn bobl nad ydynt yn weithwyr proffesiynol.

Mae hyn yn cynnwys:

- ➔ **Hyfforddiant rheolaidd:** ar gyfer yr holl weithwyr iechyd meddwl a llesiant meddyliol proffesiynol.
- ➔ **Hyfforddiant yn yr ysgol:** i athrawon a chynorthwywyr addysgu.
- ➔ **Hyfforddiant cydraddoldeb:** i bawb.
- ➔ **Cefnogaeth i bobl nad ydynt yn weithwyr proffesiynol:** gan gynnwys rhieni, cyfoedion ac eraill.

Roedd 2% o'r holl sylwadau yn ymwneud â hyn

“Mae angen y sgiliau iawn ar staff – ond mae angen iddynt gynnwys rhieni ac arweinwyr cymunedol hefyd.”

“Ystyriwch ychwanegu coetsio cyfoedion agos – cyfleoedd hyfforddi i bobl bob-dydd i gefnogi ei gilydd.”

“Arferion sy'n ystyriol o drawma – mae angen i hyn gwmpasu pawb sydd â phrofiad bywyd o drawma, waeth beth yw eu mecanweithiau ymdopi neu ba mor hawdd ydyw 'i weithio gyda nhw'.”

3. Gwybodaeth a dangos y ffordd

Rhaid i'r Strategaeth hon sicrhau bod modd dangos y ffordd a rhannu gwybodaeth hanfodol am iechyd meddwl a llesiant meddyliol yn effeithiol, a gwella ymwybyddiaeth ac ymgysylltiad â'r cymorth a'r gwasanaethau sy'n bodoli.

Mae hyn yn cynnwys:

- ➔ **Cyfyngau cymdeithasol:** gyda chyfleoedd i rannu gwybodaeth yn well.
- ➔ **Gwybodaeth glir:** gyda negeseuon syml, unedig.
- ➔ **Gwybodaeth sy'n addas ac yn ddealladwy i blant.**
- ➔ **Rhannu gwybodaeth y ddwy ffordd:** casglu adborth yn ogystal â rhannu gwybodaeth.

Roedd 1% o'r holl sylwadau yn ymwneud â hyn

“Nid oes digon o wybodaeth i ddweud ble mae plant yn gallu mynd i gael cymorth gydag iechyd meddwl.”

“Gormod o bosteri a gwybodaeth ymhob man – dydyn ni ddim yn gwybod beth i'w wneud”

“Mae'r cyfyngau cymdeithasol wedi newid – mae'n rhoi cymaint o adnoddau i chi i'ch cefnogi.”

“Rwy'n hoffi'r ffaith y bydd pobl yn cael y wybodaeth iawn ac yn cael eu cyfeirio i'r cyfeiriad cywir.”

4. Addysg a'r amgylchedd ysgol

Rhaid bod cysylltiad uniongyrchol rhwng y Strategaeth a'r system ysgolion. Rhaid i hyn gydnabod rôl hanfodol ysgolion wrth gefnogi iechyd meddwl a llesiant meddyliol, a'r peryglon i iechyd meddwl a llesiant meddyliol pobl ifanc sy'n gallu cael eu hachosi gan amgylchedd yr ysgol a'r profiad yn yr ysgol.

Mae hyn yn cynnwys:

- ➔ **Cymorth llesiant yn yr ysgol:** gan gynnwys canolfannau llesiant mewn ysgolion, mynediad gwell i gwrsela yn yr ysgol.
- ➔ **Bwlio:** gan gynnwys seiber-fwlio.
- ➔ **Straen a'r llwyth gwaith:** gan gynnwys effaith arholiadau ar lesiant meddyliol.

Roedd 6% o'r holl sylwadau yn ymwneud â hyn

“Ydy ysgolion yn ffitio i mewn i hyn? Maen nhw'n adnabod y rheiny ag angen cymorth ond nid oes adnoddau ar gael i ddarparu'r cymorth.”

“[Mae arnom angen] hyfforddiant cydnerthedd mewn ysgolion.”

“Mae rhannu data yn gallu atal ysgolion a gwasanaethau eraill rhag cydweithio cystal ag y gallent.”

“Cael athro/athrawes hyfryd.” (Pethau sy'n helpu fy llesiant).

5. Chwarae, hamdden a rhwydweithiau cymdeithasol

Rhaid i'r Strategaeth sicrhau bod ein pobl ifanc yn cael cyfleoedd gwell a chyfleoedd parhaus i chwarae, i feithrin cysylltiadau gyda'i gilydd ac i ffurfio cyfeillgarwch cryf a chefnogol gyda'u cyfoedion.

Mae hyn yn cynnwys:

- ➔ **Chwaraeon a hobiau:** roedd llawer yn teimlo bod y rhain yn hanfodol i lesiant meddyliol positif.
- ➔ **Gêmio:** gyda llawer o effeithiau cadarnhaol i gêmio ochr yn ochr â'r risgiau.
- ➔ **Clybiau a manau cymdeithasol:** gyda phobl ifanc yn mynegi pryderon ynghylch prinder manau lle gallant 'segura' a threulio amser gyda'u ffrindiau.

Roedd 7% o'r holl sylwadau yn ymwneud â hyn

“Rwy'n teimlo'n wych pan fydda i'n chwarae gyda fy ffrindiau”

6. Tegwch a chynhwysiant

Rhaid i'r Strategaeth sicrhau bod mynediad at gymorth a gwasanaethau iechyd meddwl yn deg ac yn agored i bawb, a bod y rheiny sy'n darparu gwasanaethau wir yn cynrychioli amrywiaeth y bobl y maen nhw yno i'w cefnogi.

Mae hyn yn cynnwys:

- ➔ **Cynrychiolaeth:** gan gynnwys cynrychiolaeth cymunedau ymylol ymhlith gweithwyr gofal iechyd proffesiynol.
- ➔ **Iaith glir a hawdd ei deall.**
- ➔ **Rhaniadau gwledig/trefol:** ac mae angen mynediad gwell at gymorth ar gymunedau gwledig.
- ➔ **Ymddiriedaeth:** i'w hail-feithrin neu sefydlu rhwng cymunedau a darparwyr gwasanaethau.

“Yn aml, mae plant a phobl ifanc o gymunedau ymylol yn wynebu rhwystrau ychwanegol wrth gael mynediad at wasanaethau.”

“Rwy'n credu ei bod yn wych fod y Strategaeth yn cydnabod bod rhai yn fwy tueddol o gael iechyd meddwl gwael.”

“Mae cynrychiolaeth y bwysig – rhaid bod Llywodraeth Cymru yn ei gwneud yn flaenoriaeth sicrhau bod staff sy'n gweithio ym maes iechyd meddwl yn fwy amrywiol.”

Roedd 10% o'r holl sylwadau yn ymwneud â hyn

7. Rhwydweithiau teulu a chyfoedion cefnogol

Rhaid i'r Strategaeth gydnabod rôl hanfodol teuluoedd pobl ifanc wrth warchod eu hiechyd meddwl a'u llesiant meddyliol a'u cefnogi, a sicrhau bod rhieni a gwarcheidwaid pobl ifanc wedi eu harfogi'n well i'w deall a'u cefnogi'n effeithiol.

Mae hyn yn cynnwys:

- ➔ **Grymuso rhieni:** â'r ddealltwriaeth i gefnogi eu plant.
- ➔ **Cyswllt corfforol:** a phwysigrwydd cael cwtsh.
- ➔ Cymorth gyda phrofedigaeth.
- ➔ **Rhwydweithiau cymdeithasol a chyfryngau cymdeithasol.**
- ➔ **Anifeiliaid anwes:** a'u rôl hanfodol mewn perthynas â llesiant.

“Rhieni i fod yn gysylltiedig ar bob adeg os mai dyna yw dymuniad yr unigolyn, waeth faint yw oed yr unigolyn.”

“Ma cathod yn fwy poblogaidd na cŵn.” (Beth sy'n helpu gyda fy llesiant).

“Angen cefnogi rhieni i ddeall yn well.”

“Cael teulu cariadus.” (Beth sy'n helpu fy llesiant)

Roedd 7% o'r holl sylwadau yn ymwneud â hyn

8. Atal, cydnerthedd a llythrennedd iechyd meddwl

Rhaid i'r Strategaeth sicrhau cydbwysedd rhwng ymateb ac atal, a bod ein pobl ifanc yn tyfu i fyny â dealltwriaeth, cydnerthedd a strwythurau cefnogol o'u cwmpas sy'n golygu bod heriau iechyd meddwl a llesiant meddyliol yn llai tebygol o godi neu ddatblygu i fod yn argyfyngus.

Mae hyn yn cynnwys:

- ➔ Deallusrwydd emosiynol a llythrennedd iechyd meddwl.
- ➔ Cymorth yn y gymuned: a theimlwyd bod buddsoddi'n gynnar mewn gweithgareddau positif yn y gymuned, cyn i broblemau amlygu neu waethygu, yn hanfodol i leihau argyfyngau iechyd meddwl yn nes ymlaen.

Roedd 7% o'r holl sylwadau yn ymwneud â hyn

“O ran gorbryder am yr hinsawdd, gorbryder am arholiadau ayb. Pam mae pobl yn gorbryderu cymaint a beth allwn ni ei wneud i fagu cydnerthedd? (E.e. symud y cwricwlwm i ffwrdd oddi wrth ffocws mor academaidd).”

“Mae tyfu fel unigolyn (hunan-hyder, hyder ayb.) yn lleihau'r siawns o brofi heriau iechyd meddwl – dyna lle dylai'r ffocws fod.”

“Mae pobl ifanc a phlant yn ei chael yn anodd adnabod eu teimladau.”

9. Stigma ynghylch iechyd meddwl

Rhaid i'r Strategaeth oresgyn y stigma ynghylch trafod iechyd meddwl a llesiant meddyliol, a sicrhau ei bod yn haws i bobl siarad am eu teimladau a'u profiadau.

Mae hyn yn cynnwys:

- ➔ **Cael eich cymryd o ddifri:** gyda rhai o'r bobl ifanc yn teimlo eu bod yn cael eu beirniadu gan weithwyr proffesiynol neu nad ydyn nhw'n gwranddo arnyn nhw.
- ➔ **Canlyniadau ar gyfer gwahaniaethu:** a dal y rheiny sy'n stigmatiddio, yn rhagfarnu ac yn bwlio eraill i gyfrif.
- ➔ **Diogelwch Emosiynol a Seicolegol:** gyda mannau, diwylliannau ac amgylcheddau cefnogol.

Roedd 3% o'r holl sylwadau yn ymwneud â hyn

"Dw i eisiau i'r bobl sy'n ysgrifennu'r Strategaeth hon gofio nad yw iechyd meddwl yn edrych yr un peth i bawb, gall unrhyw un ei gael."

"Hoffwn i pe na bai pobl yn teimlo cywilydd ynghylch siarad am eu problemau."

"Mae'r byd yn dilysu'n fwy nawr - rydych chi'n cael yr un lefel o ofal, pryder a chymorth ymarferol ar gyfer salwch meddwl."

10. Diogelwch

Rhaid i'r Strategaeth gydnabod bod iechyd meddwl a llesiant meddyliol cadarnhaol yn dibynnu ar gael eich anghenion sylfaenol wedi'u diwallu, ac nad yw'r anghenion hyn yn cael eu diwallu i lawer o bobl ifanc.

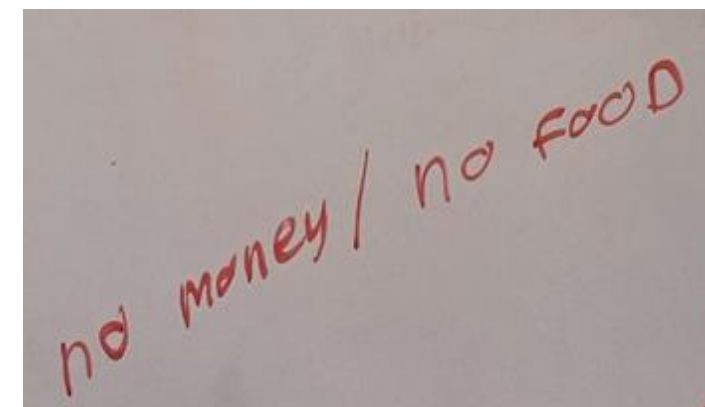
Mae hyn yn cynnwys:

- ➔ **Tai:** gan gynnwys effaith digartrefedd, ofn digartrefedd, a diffyg tai fforddiadwy ar les meddyliol.
- ➔ **Llwggu:** gyda 'bod yn llwglyd' yn ffactor allweddol sy'n niweidio iechyd meddwl a llesiant meddyliol, ochr yn ochr â myfyrdodau ehangach ar y berthynas rhwng iechyd corfforol ac iechyd meddwl.

"Bod yn llwglyd." (Beth sy'n niweidio fy lles).

"Cefnogi pobl ddigartref."

"Gallu teimlo'n gyfforddus yn rhannu - a chael y llefydd iawn i rannu."

Roedd 3% o'r holl sylwadau yn ymwneud â hyn

11. Gorbryder am yr hinsawdd a chysylltiad â natur

Rhaid i'r Strategaeth gydnabod pwysigrwydd ffyrdd iach o fyw a chysylltiad â natur i bobl ifanc, a'r berthynas rhwng iechyd meddwl a lles meddyliol pobl ifanc yng Nghymru, ac effaith amgylcheddau afiach, a'r argyfwng hinsawdd byd-eang.

Mae hyn yn cynnwys:

- ➔ Yr argyfwng hinsawdd byd-eang.
- ➔ Yr amgylchedd naturiol lleol.
- ➔ Ffyrdd iach o fyw: gyda phobl ifanc yn gwerthfawrogi cyfleoedd i wneud ymarfer corff, i gymryd rhan mewn chwaraeon, ac yn nodi pwysigrwydd tyfu a bwyta bwyd iach a ffres.

Roedd 3% o'r holl sylwadau yn ymwneud â hyn

"Mae'n rhaid i ni dyfu mwy o goed."

12. Arweinyddiaeth iechyd meddwl

Rhaid i'r Strategaeth ymrwymo Llywodraeth Cymru i ddarparu arweinyddiaeth glir o ran iechyd meddwl a llesiant meddyliol, trwy ei hymddygiad, ei gweithredoedd a sicrhau bod y Strategaeth yn sbardun gwirioneddol ar gyfer newid.

Mae hyn yn cynnwys:

- ➔ **Arweinyddiaeth wleidyddol:** dangos ymrwymiad i iechyd meddwl a lles meddyliol.
- ➔ **Cyllid:** ar gyfer gwasanaethau a chymorth allweddol
- ➔ **Gweithio ar draws y Llywodraeth.**
- ➔ **Lledaenu:** y strategaeth yn agos ac ymhell.
- ➔ **Monitro a gwerthuso parhaus:** i sicrhau ei bod yn gwneud gwahaniaeth.

"Mae llawer o bobl yn poeni y bydd y Strategaeth hon yn ddarn arall o bapur heb newidiadau go iawn."

"Mae angen mwy o wyleidd-dra a chwilfrydedd ar weithwyr proffesiynol yn hytrach na dibynnu ar eu rhagdybiaethau."

"Mae angen newid agwedd gweithwyr iechyd meddwl proffesiynol."

"Mae hefyd yn ymwneud â sut mae adrannau'r Llywodraeth yn cysylltu â gwasanaethau cymorth anllywodraethol eraill (e.e. elusennau)."

Roedd 9% o'r holl sylwadau yn ymwneud â hyn

13. Cyd-gynhyrchu ac ymgyfraniad parhaus

Rhaid i'r Strategaeth ymrwymo Llywodraeth Cymru i gyd-gynhyrchu ac ymgyfraniad parhaus - gan sicrhau bod pobl ifanc yn parhau i gael cyfleoedd i ddylanwadu ar ei gwerthuso, ei gweithredu a'i datblygiad yn y dyfodol.

Mae hyn yn cynnwys:

- ➔ **Gweithredu:** gydag awydd i helpu i roi'r Strategaeth ar waith.
- ➔ **Gwerthuso:** i fesur ei heffaith gyda'i gilydd.
- ➔ **Adborth:** gyda'r rhai sydd wedi cymryd rhan yn y broses hyd yn hyn.
- ➔ **Amrywiaeth o ddulliau:** gydag angen am lawer o ffyrdd gwahanol i bobl ymgyfrannu.

Roedd 5% o'r holl sylwadau yn ymwneud â hyn

"Caniatáu i gleifion i feddwl am y cynllun ar gyfer yr hyn y dylai'r llywodraeth fuddsoddi ei harian ynddo o ran iechyd meddwl, yna'r arian yn mynd i'r cyfeiriad cywir a ddim yn cael ei wastraffu ar bethau diwerth."

"Mae'n rhy gynnar i ddweud a oes unrhyw un yn gwranddo arnom ni eto, ond mae'n teimlo fel petai pethau'n cael eu gwneud yn iawn."

Beth nesaf?

Ym mis Hydref bydd Llywodraeth Cymru yn cyhoeddi'r adroddiadau am yr ymgynghoriad sy'n crynhoi popeth y mae pawb wedi'i ddweud wrthi am y Strategaeth. O'r adroddiadau hyn bydd wedyn yn cwblhau'r Strategaeth a bydd yn cael ei chyhoeddi.

Ar ôl hynny, mae Llywodraeth Cymru am sicrhau ei bod yn parhau i glywed lleisiau plant a phobl ifanc am iechyd meddwl a llesiant meddyliol, ac efallai y bydd cyfleoedd yn y dyfodol i gymryd rhan mewn mwy o waith ar y Strategaeth ac ymgysylltu cysylltiedig arall.

I gael y wybodaeth ddiweddaraf, ewch i > [Strategaeth ddrafft iechyd meddwl a llesiant meddyliol | LLYW.CYMRU](#)

Lab Cyd-gynhyrchu Cymru sydd wedi arwain yr holl ymgysylltu (a chynhyrchu'r adroddiad hwn) ar ran Llywodraeth Cymru.

